

Zzeno

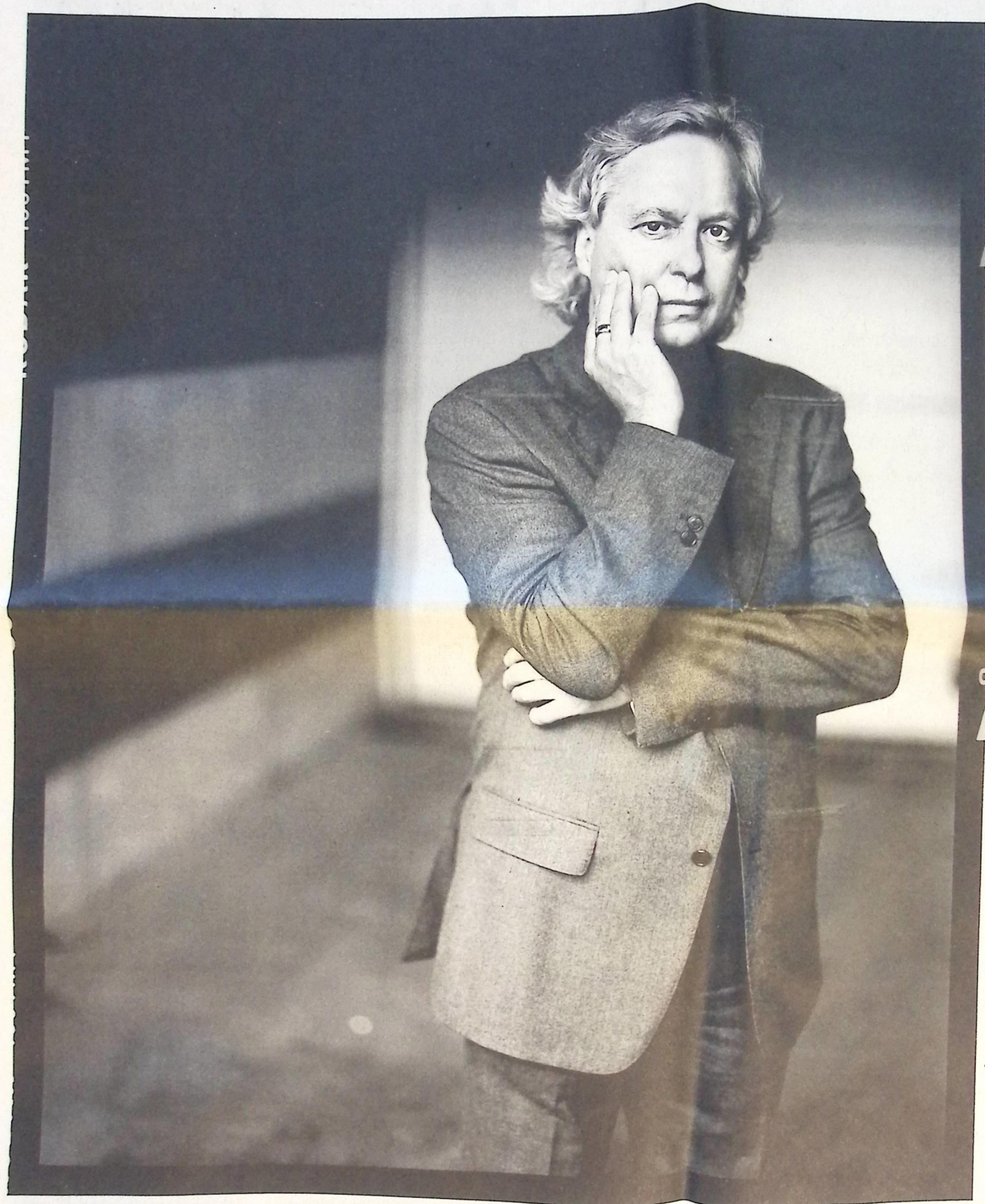
'Alles wordt kapot georganiseerd'
Kinderrechtencommissaris
Ankie Vandekerckhove
over opvang en opvoeding

PAGINA 52

Bart Somers na het
tijdperk-Verhofstadt
'Of het aanvoelt als een bevrijding?
Zeker, en dat wéét Guy ook.'

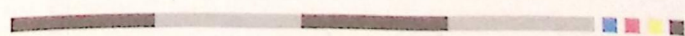
PAGINA 54

Zodra Pat Donnez begint te vertellen, hang je aan zijn lippen. Geen wonder dat iedereen de notoire en gelauwerde radio-interviewer in de laatste uitzending van zijn *Titaantjes* graag zelf op de biechtstoel had zien zitten. Iedereen, behalve Pat Donnez. Voor de radio *no way*, maar voor de krant van zijn jarenlange vriend Yves Desmet wilde hij nog net een *uitzondering maken*. Vandaar, nog één keer en dan nooit meer, een gesprek over de zielenroerselen van een man die levensverhalen leest, ademt, overal hoort en binnenkort ook zelf publiceert. Volgens zijn eigen gesmaakte zondagochtendrecept.

DOOR NATHALIE CARPENTIER
FOTO STEPHAN VANFLETEREN

'Vrolijke wanhoop, daar teken ik voor'

Lieve jongen,

Het is inmiddels bijna dertig jaar geleden dat ik manumilitari in je radioprogramma binnenbrak. Gelukkig zonder blijvende schade voor je loopbaan. Ik ben al lang de tel kwijt van de vele prijzen die je te beurt zijn gevallen, en die telkens een perfect alibi voor je vormen om het vrouwelijk schoon in alle windstreken aan nader onderzoek te onderwerpen. Ja, jij en je voorliefde voor jonge vrouwen en oude uitgeefsters, maar laten we het wat professioneel houden.

Ben je niet een beetje bang voor wat er bij jouw zo geliefde Radio 1 staat te gebeuren? Jij, de man van de lange babbel, de stiltes, de uitgepuurde montages, de betere documentaire, de doorgedreven research. Dreig je nu een dinosaurus te worden in een medialandschap waar alles sneller, vlotter en hapklarder moet worden? Of ben je je in alle stilte aan het voorbereiden om toch de laatste der Mohikanen te blijven?

Toegankelijke kwaliteit, vriend, het is niet de makkelijkste weg die je gekozen hebt. Maar gelukkig is het het enige waar je echt goed in bent, dus dat loopt wel los. Zeker wanneer je binnenkort, na een paar decennia twijfelen, ook op andere manieren je observatiekracht en je taalgevoel aan de medemens zult tonen. Ik kijk er al naar uit.

Tot binnenkort, wanneer we nog eens een kans zien om 'Keetje van de rolschaatsbaan' luid te laten schallen. Geluk is een vaak overroepen kwaliteit, ik weet het, maar je doet de laatste tijd aardig je best. Houden zo.

Zoen, Yves

"Ik krijg de laatste dagen nogal wat rouwbetuigingen", glimlacht Pat Donnez. "Je zou er met gemak een uitvaart mee kunnen vullen. Maar laat ik de luisteraars en Yves teleurstellen: het gaat ontzettend goed met deze man. Ik heb gemerkt dat die voor sommigen vermaledijde vernieuwing van Radio 1 mij vooral een ongelooflijke drive heeft gegeven. We zijn ons aan het heruitvinden. In de toekomst is er zeker nog plaats voor een goed gesprek en goede verhalen."

Wat moet een goede interviewer volgens u kunnen?

"Drie dingen: luisteren, luisteren en luisteren. Dat is heel moeilijk. Ik ben zelf geobsedeerd door tram-, trein-, bus- en taxi-gebruikers. Mijn auto aan de kant gooien is een godsgeschenk gebleken. Op het openbaar vervoer luister ik vooral. Dat zijn vaak mateloos irritante verhalen, op het gênante af, maar ze zijn vaak ook zo herkenbaar. Gisteren passeerde ik in een taxi verhuizers die een kantoorgebouw leeghaalden, toen de chauffeur opmerkte dat ze dat al de hele week deden. Dan gaat er bij mij een lichtje branden. Die man zei dat niet zomaar, hij was er echt door gefascineerd. Toen ik hem daarna vroeg, kwam eruit dat hij zelf vijftien jaar lang in de antiekhandel had gezeten en soms huizen moest leeghalen.

"Toen werd het interessant. (wrijft zich in de handen, met zichtbaar plezier) Hij vertelde een verhaal over een opgedirkte, keurige man van 84 die een golden retriever had waar hij bijzonder trots op was. De man overlijdt. De taximan komt bij het lege huis, en na lang wrikken krijgt hij eindelijk de deur van zijn huis open. Maar stinken daarbinnen, stinken! Alle afval van de laatste tien jaar lag er keurig verpakt. Toen hij de

commode opende, ontdekte hij allemaal worstvormige pakjes. Weet je wat erin zat? De drollen van de hond. Dan heb ik genoeg stof om de hele dag mee door te komen. Dat is luisteren, denk ik."

Uw interviews zijn toch meer dan luisteren. U confronteert ook. En als iemand een mooier beeld van zichzelf ophangt, probeert u dat te doorprikken.

"Ik kan af en toe wel een onaardige vraag stellen, veel meer is het niet. Maar ik wacht wel lang genoeg en dan komt de vraag die op mijn lippen brandt. Martin Simek, een Nederlandse collega-interviewer, zei dat ik een valse trage ben. 'Jij laat de mensen komen en ze beseffen niet heel goed dat daar eigenlijk een fuik staat. Je sleept ze in die fuik en vervolgens doe je het deurtje 'klak' dicht.' Een smeerlapje zegt dan: 'En nu blijf je in dat fuikje en maak ik je af.' Dat zie je vandaag helaas maar al te vaak bij een soort politieke journalisten dat zichzelf belangrijker vindt dan de geïnterviewde en het alleen nog jammer vindt dat er ook nog iemand zit om te interviewen. Volgens Simek laat ik mijn geïnterviewde ook wel even spartelen in dat fuikje, maar trek ik dan langzaam dat deurtje weer open. Dat is even confronterend, even ongemakkelijk, maar ik ben nog nooit iemand tegengekomen die zei dat ik hem had gepakt. Integendeel. Wie bij mij in Titaantjes kwam, mocht er zeker van zijn dat hij goed terecht kwam. Hij kwam er misschien niet ongeschonden uit, maar uit de reacties te horen vaak wel een stukje beter.

"Omdat ze voor een keer konden zeggen wat ze nadien niet meer hoefden te zeggen. En door de brief voorgelezen door de verwanter (in het begin van Titaantjes, NC)

natuurlijk. Normaal spreek je nooit over iemand anders, in de wetenschap dat het teruggekoppeld gaat worden. Ofwel roddel je en dan is het achter de rug ofwel spreek je het face to face uit. Dat doen we in Titaantjes wel. Het is een beetje een kunstmatige manier om iets over iemand te zeggen waarvan je eigenlijk weet dat je het in vertrouwen zegt, maar het komt toch bij die ander terecht. Dat blijkt echt ongelooflijk goed te werken."

Veel van uw gasten komen er beter uit, zegt u. Waarom riep u dan, toen ik u belde, spontaan uit: 'Dit is mijn straf'?

(probeert het eerst af te wimpelen, buigt zich dan theatraal naar de cassetterecorder) "Het is een geseling! Ik ben niet iemand die met zijn ziel onder zijn arm te koop loopt. Heel dubbel is dat. Bij een eerste weigering zeg ik mijn redactie dat ze moeten terugbellen, argumenteren, terwijl ik tegelijk ontzettend goed begrijp waarom iemand weigert. Ik stond er vaak zelf van te kijken hoe open mijn gasten waren. Het is dansen op een heel slappe koor. Ofwel wordt het gesprek gênant, melodramatisch of sentimenteel, allemaal dingen waar ik van gruwel, ofwel wordt het heel beredeneerd, koud, kil en afstandelijk. Daartussen moet je laveren en zeker niet op effect spelen. Ik heb liever een paar seconden stilte dan het gesnotter dat je soms hoort op de radio."

Leert u veel over uzelf uit die interviews?

(volmondig) "Ja! Luisteraars hebben me ooit geschreven dat je een goed beeld krijgt van wie ik ben als je enkel mijn vragen overhoudt. Een mini-autobiografietje. Ik geloof dat dat klopt. Mijn vragen waren in die zin ambig dat ze ook wel vroegen naar de dingen waar ik zelf mee zat. Al vragend, confronterend en suggererend was het alsof ik door het labirynth van mijn hoofd liep. Dat schuift ook op. De dood van één van je ouders is voor velen de klassieke crisis. Mijn eigen vader is anderhalf jaar geleden op mijn verjaardag overleden. Na zijn dood stelde ik mijn gasten daarover andere vragen, je krijgt ook een ander gesprek. Vroeger zat de geïnterviewde tegenover iemand die nog zoon was van en nu zit hij tegenover iemand die half wees is. Dat maakt een verschil. Naarmate de jaren verstrekken, kon ik ook wel met iets meer mededogen over mensen praten. Omdat je zelf builen en schrammen oploopt, waarvan sommige er ook weer worden uitgeblutst."

SCHRIJVER-VRIEND DIRK VERBRUGGEN:

'Aan Pat is een biechtvader of een therapeut verloren gegaan. Hij heeft zijn hele leven gewijd aan de ontrafeling van de ziel van anderen.'

Volgens uw vriend doet u dat met een zekere naturel. Vanwaar komt dat?

(gespeeld dramatisch) "Ik heb een jeugdtrauma opgelopen! Nee, het klopt wel wat hij zegt. Ik ben niet tevreden met ça va. Ik durf ook buiten mijn job te vragen hoe het écht gaat met mensen. Ongelooflijk welke antwoorden je dan krijgt. Niets is wat het lijkt. Hier voor mijn deur hebben archeologen opgravingen gedaan. Het onderzoek werd geleid door een leuke vrouw die ik maandenlang heb geobserveerd van achter mijn raam. Het is een belevenis om zo'n jonge, tengere archeologe in het putje van de winter dolgelukkig te zien met het vinden van een glasscherfje uit de zeventiende eeuw. Toen dacht ik: 'Als het weer lente wordt, stap ik op haar af, stel me voor en zeg: 'Goeiedag, wij zijn collega's.' Waarop zij zou vragen of ik ook archeoloog was. Dan zou ik antwoorden: 'Ja, maar van de ziel, elke zondagochtend.' Op een dag was haar werk gedaan en is ze verdwenen. En ik opgelucht, toch."

Dit is uw kans om een oproep te doen!

(hilariteit) "Wat ik daarmee wil zeggen is dat ik vaak verlegen ben. Dan is het makkelijk als je iemand voor de microfoon kunt halen of zelf op een podium gaat staan. Ik heb er geen enkele moeite mee om voor tienduizend mensen in het sportpaleis te

roepen: 'Do you feel happy?' In een café zou ik dat nooit aan een wildvreemde durven te vragen. De microfoon is mijn breekijzer."

ZOON THOMAS:

'Ik heb soms moeite om naar de interviews van mijn vader te luisteren. Omdat het contrast tussen mijn vader en Pat Donnez, de interviewer, vrij groot is. Vaak herken ik hem niet. Het doet me denken aan een boek dat hij me ooit gegeven heeft van Arthur Miller: 'On Politics and the Art of Acting.'

Neemt u dan zo sterk een rolletje aan als interviewer?

"Ik ben net zoveel mensen als er omstandigheden zijn. Ik ben de vader, de geliefde, de interviewer, de hartsvriend, de vijand, de medemuzikant of de auteur. Ik zeg niet dat ik in al die ikjes iemand anders ben, er is een archipel die al die eilandjes bijeenhoudt, maar ik kan best geloven dat dat voor mijn zoon heel bevreemdend kan zijn. Bovendien denk ik niet dat een zoon onvoorwaardelijk van zijn vader moet houden. Dat zou heel ongezond zijn. Ik zou het zo graag af en toe eens hartstochtelijk oneens zijn met mijn zoon, bekvechten, argumenteren, om vervolgens te zeggen: 'Allez, dat hebben we weer eens goed gezegd.' Dat doen we ook wel, maar met mate omdat we dezelfde cafés frequenteren, dezelfde boeken lezen, dezelfde films bekijken, op dezelfde sites zitten. Dat doet me plezier, er is een soort zielsverwantschap, maar van mij mag het af en toe wat meer kletteren."

Waarom?

"Ik kijk ontzettend uit voor de culture of contentment, het 'mijn kind, schoon kind'-gevoel. Ik heb geen talent voor dat soort alledaags geluk. Ik ben bang dat er dan toch altijd wel iemand klaar zal staan om de poten van onder de salontafel te zagen of dat de hemel op het dak zou vallen. (stokt) Net omdat je bang bent voor dat tevredenheidsgevoel wil je dat misschien verstoren door af en toe zelf te gaan poken, je eigen geluksgevoel door elkaar te schudden."

Als het te goed gaat, doorbreekt u dat liever zelf dan het denkbeeldige risico te lopen dat iemand anders het voor u doet. Zo iets?

"Ja, dan heb ik het zelf in de hand. Ik ben een controlefreak. Ik wou dat het anders was, maar ik verlies niet graag de controle over dingen. Je hebt mensen die zich overleveren aan het moment. Ik heb grip nodig om mij staande te houden. Ik ben iemand die vooruitkijkt en de valkuilen, schietijzers en wolfgeweren ziet liggen en als hij ze niet ziet liggen, ze er zelf wel zal leggen, zodat ik er vervolgens rond kan wandelen."

U waakt er ook heel sterk over dat werk en privé gescheiden blijven.

"Absoluut. Daarom heb ik het ook moeilijk met zo'n interview als dit. Tegelijk zijn enkele van mijn vrienden ooit wel begonnen als collega's. Als ik iemand mijn vertrouwen geef en die wordt mijn vriend, dan is dat onvoorwaardelijk. Vriendschap is voor mij meer nog dan liefde heilig. Daar moet je spaarzaam mee omspringen. Die scheiding wil niet zeggen dat ik wantrouwig ben tegenover mensen. Ik ben niet wantrouwig maar gereserveerd."

Van de gasten in uw programma verwacht u net dat ze vooral niet gereserveerd zijn.

"Ja, het is beschamend. Echt, eigenlijk is het onbeschoft. Er zijn geen woorden voor wat ik mensen al die jaren heb aangedaan. Mijn redactie zei dat ik nooit in mijn eigen programma zou gaan zitten en zeker niet met iemand als mezelf tegenover me. Ze hebben gelijk. Je hebt trainers en voetballers. Ik sta liever aan de kant te observeren, het spel tactisch te bekijken dan zelf te spelen."

DAISY, EEN VRIENDIN:

'Hij is zeer onafhankelijk, hij wil niet afhankelijk zijn van een vrouw. Hij kan lyrisch doen over de liefde, maar er zit vaak ook een laagje cynisme aan. Vaak speelt hij op veilig.'

Hoewel het een thema is dat iedereen beroert, blijft u er ofwel opvallend stil over of maakt u zich er stoer van af door te stellen dat u niet gelooft in een langdurige liefde. Waarom?

"Liefde is gedoe. Af en toe wordt dat gedoe een hemelse nacht of een fantastische week, maar het is overwegend gedoe. Voorts kan ik Daisy geruststellen: ik voel me comfortabel met mijn vriendin. (denkt na) Misschien is de liefde net als het geluk ongelooflijk overgewaardeerd. Ik weet ook nooit goed wat ik mij bij de liefde moet voorstellen. Dat kan evengoed een natte dwiel in je gezicht zijn bij een afwijzing, maar net zo goed de opwinding van een zijden zomerjurkje dat komt aangewaaid. Van allebei zal ik wel mijn deel hebben gehad."

Eerlijk gezegd, de term 'overgewaardeerd' verraadt vooral teleurstelling.

(lacht) "Ja dat is zo hé, maar het is helemaal niet zo erg als het klinkt. Ik lijd geen ondraaglijke pijnen, en mijn stoelgang is voortreffelijk. Maar ik ben niet iemand die zich onvoorwaardelijk geeft. Ik ben niet de jongen die na een onenightstand roept dat hij de vrouw van zijn leven heeft gevonden. Misschien zit daarin ook de angst van de kleine bange burgerman die eigenlijk net zo zeer als de kiezer van de Lijst Dedecker vooral wil houden en koesteren wat hij heeft omdat hij vreest dat het ooit uit zijn handen glipt. Dat is de Dedecker in mij."

In vriendschap zit bij u wél dat onvoorwaardelijke.

"Bij een vriendschap staat meer op het spel. Het is geen huurcontract dat je afsluit voor een paar jaar, het is een huis dat je koopt. Een sleutelgedicht van mij gaat over vriendschap, bloedbroederschap, trouw zweren voor het leven. Dat is het romantische jongetje in mij, maar daar geloof ik echt in. Terwijl het in een relatie toch vaak *himmelhoch jauchzend - zum Tode betribt* is. Ofwel ben je de mooiste van de wereld, geef ik alles voor je op, ofwel is het rothoer of kankervent, ik wil je nooit meer zien, verdwijnt."

Dat is de passionele versie van de liefde. Bestaat er geen andere versie voor u?

(denkt na) "Misschien was dat mijn versie. Misschien ben ik er, nu ik met één been in het graf sta, verstandiger en gedempter in geworden. Er is inderdaad niks zo opwindend als een avond met je geliefde doorbrengen waarin niets meer wordt gezegd dan 'colaatje?', en daarna samen tevreden te gaan slapen. Dat heb ik leren ontdekken. Ik ben door hoogoplopende passionele relaties moeten gaan om terecht te komen bij een samenzijn waarin een zeurderigheid hangt die ontzettend relaxed en lekker voelt. De geur ook van een huiskamer die ruikt naar kamerjassen en wollen pantoffels. (lacht) Een avond in de week."

SCHRIJVER-VRIEND DIRK VERBRUGGEN:

'De allerbelangrijkste beslissing heeft hij nu genomen: hij out zich eindelijk (deze herfst, NC) als schrijver. Twintig jaar lang was zijn basso continuo: ik ga een boek publiceren. Maar er was altijd iets wat hem tegenhield.'

